

Handläggare:
Britt Karlsson**Till**
Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2017 med inriktning 2018 och 2019

Förslag till beslut

Stadsdelsförvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Underlag för budget 2017 med inriktning för 2018 och 2019 godkänns och lämnas till kommunstyrelsen.

Susanne Leinsköld
Tf Stadsdelsdirektör

Britt Karlsson
Tf Administrativ chef

Sammanfattning

Stadsdelsförvaltningens förslag utgår från stadens övergripande inriktningsmål. Förslaget beskriver bland annat trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor och demografiska förändringar samt effekterna av dessa och eventuella åtgärder. I ärendet redovisar stadsdelsförvaltningen strategiska satsningar och prioriterade frågor under de kommande tre åren.

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska plan för ekonomin för en period av tre år tas fram. Under respektive inriktningsmål ska de strategiska satsningarna anges i punktform och under verksamhetsområden ska en övergripande och sammanfattande analys av verksamheten redovisas för de kommande åren.

Ärendets beredning

Ärendet har tagits fram i samarbete med samtliga avdelningar.

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	3
1.1 Ett Stockholm som håller samman.....	3
1.2 Ett klimatsmart Stockholm.....	4
1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm.....	4
1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	5
2 Nämndens verksamhetsområde	5
2.1 Förskoleverksamhet	6
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	7
2.3 Äldreomsorg.....	8
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	8
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	9
2.6 Stadsmiljöverksamhet	10
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	10
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	11
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	11
3.1 Drift.....	11
3.2 Investeringar.....	12
3.3 Betydande projekt som inte är investeringar.....	12
4 Övriga redovisningar	12
5 Lokalförsörjningsplan.....	20
5.1 Inledning	20
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler	20
5.3 Kapacitetsbeskrivning.....	21
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	21
5.5 Kostnadsutveckling.....	22
5.6 Effektiviseringsmöjligheter.....	24
5.7 Övrigt	24

Bilagor

Bilaga 1: Investeringsbilaga, Sdn24

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Om Skärholmens stadsdelsnämnd och stadsdelsnämndsområdets befolkning:

I Skärholmens stadsdelsnämndsområde ingår de fyra stadsdelarna Bredäng, Sätra, Skärholmen och Vårberg, alla stadsdelarna gränsar till sjön Mälaren. Här bor ungefär 36 000 människor varav 67 procent har utländsk bakgrund med ursprung från cirka 150 olika länder. Befolkningen är ung, 26 procent är under 19 år och 14 procent är över 65 år. Den öppna arbetslösheten uppgår till 5,9 procent vilket kan jämföras med 3,0 procent i Stockholms stad som helhet. För de som arbetar uppgår medelinkomsten till 217 900 kr, motsvarande i Stockholms stad är 332 000 kr. Arbetstillfällena inom stadsdelsnämndsområdet domineras av handel samt vård och omsorg. Ohälsotalen bland befolkningen är höga 29,6 dagar per person, i relation till Stockholms stad i stort där antalet dagar per person uppgår till 18,9. I kommunvalet 2014 röstade 44,7 procent av stadsdelsnämndsområdets befolkning på Socialdemokraterna.

Skärholmens stadsdelsnämnd består av 26 förtroendevalda; 13 ledamöter och 13 ersättare. Av dessa är 11 kvinnor och 15 män, medelåldern är 45,1 år. Den äldsta förtroendevalda är född 1939 och den yngsta 1994. Under mandatperioden innehas ordförandeposten av Vänsterpartiet och vice ordförandeposten av Folkpartiet. Stadsdelsnämnden har 12 sammanträden per år, 2 stycken i januari och inget i juli. Från och med 2015 har stadsdelsnämnden övergått till en mer digitaliserad nämndadministration.

Stadsdelsförvaltningen:

Skärholmens stadsdelsförvaltning leds av stadsdelsdirektören i samarbete med en ledningsgrupp som består av de sex avdelningscheferna. I stadsdelsförvaltningen arbetar ca 1 000 medarbetare indelade i följande avdelningar:

- Avdelningen för äldre, personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri
- Socialtjänst
- Förskola och fritid
- Stadsutveckling
- Administrativa avdelningen
- Medborgarservice

1.1 Ett Stockholm som håller samman

Nedan anges i punktform de strategiska satsningarna för att förverkliga kommunfullmäktiges inriktningsmål under treårsperioden.

- Socialtjänsten utvecklar arbetsmiljön så att fler vill arbeta kvar som socialsekreterare under längre tid.
- Tillsammans med socialpsykiatrin utveckla arbetssätten när det gäller boende för bostadslösa.
- Utveckla arbetet kring målgruppen Unga vuxna.
- Fortsätta öka vårdnadshavares deltagande i föräldrastödsutbildningar.
- Öka andel inskrivna barn i förskolan för att alla barn ska få jämlika förutsättningar för att utvecklas.
- Öka andelen förskollärare i förskolan samt arbeta för att behålla befinlig personal.

- Satsningar behöver göras för att medarbetarna inom hemtjänsten ska ha den rätta kompetensen för att möta målgruppen.
- Säkra den strategiska lokalförsörjningen, för våra olika verksamheter till följd av den befolkningsökning som stadsbyggnadsprojektet Fokus Skärholmen innebär.
- Verka för ett renare och tryggare stadsdelsnämndsområde i samverkan med medborgare, fastighetsägare, fackförvaltningar, föreningar och andra aktörer.
- Öka medborgarnas användande av stadsdelsnämndområdets ytor för spontanidrott och friluftsliv.
- Verka för att en mer levande stadsdel utvecklas med olika servicefunktioner och mötesplatser, där också kultur och idrott får en given plats i samband med stadsbyggnadsprojektet Fokus Skärholmen.
- Ökad digitalisering inom kärnverksamheterna ger initialt en ökad resursanvändning för utveckling och förvaltning.
- Bidra till ökade IT-kunskaper hos medborgarna så att de kan dra nytta av digitaliseringens möjligheter.

1.2 Ett klimatsmart Stockholm

Nedan anges i punktform de strategiska satsningarna för att förverkliga kommunfullmäktiges inriktningsmål under treårsperioden.

- Stockholms stads miljöhandlingsprogram 2016-2019 implementeras i förvaltningens arbete.
- Bevaka och stärka den biologiska mångfalden och områdets förmåga att återhämta sig och/eller motstå olika störningar, med fokus på Sätterskogens naturreservat.
- Öka möjligheten för medborgare att välja hållbara färdmedel, som gång och cykel, i stadsdelsnämndsområdet.
- Minska skadliga kemikalier i förskolebarnens miljö samt öka medvetenheten om en kemikaliesmart förskola hos medarbetarna.

1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nedan anges i punktform de strategiska satsningarna för att förverkliga kommunfullmäktiges inriktningsmål under treårsperioden.

- Fortsatt utveckling av uppföljning i syfte att styra utifrån verksamheternas resultat för brukarna.
- I samarbete med Jobbtorg undersöka hur fler tidsbegränsade anställningar för långtidsarbetslösa som uppbär försörjningsstöd kan skapas.
- Fortsätta anpassa hemtjänstens verksamhet och kostnader utifrån rådande ekonomiska ersättningssystem.
- Utveckla och effektivisera arbetet med drift och underhåll i park- och naturområden så att standarden höjs och kan behållas på en hög och likvärdig nivå i hela området i samband med att fler medborgare flyttar in i stadsdelsnämndsområdet.

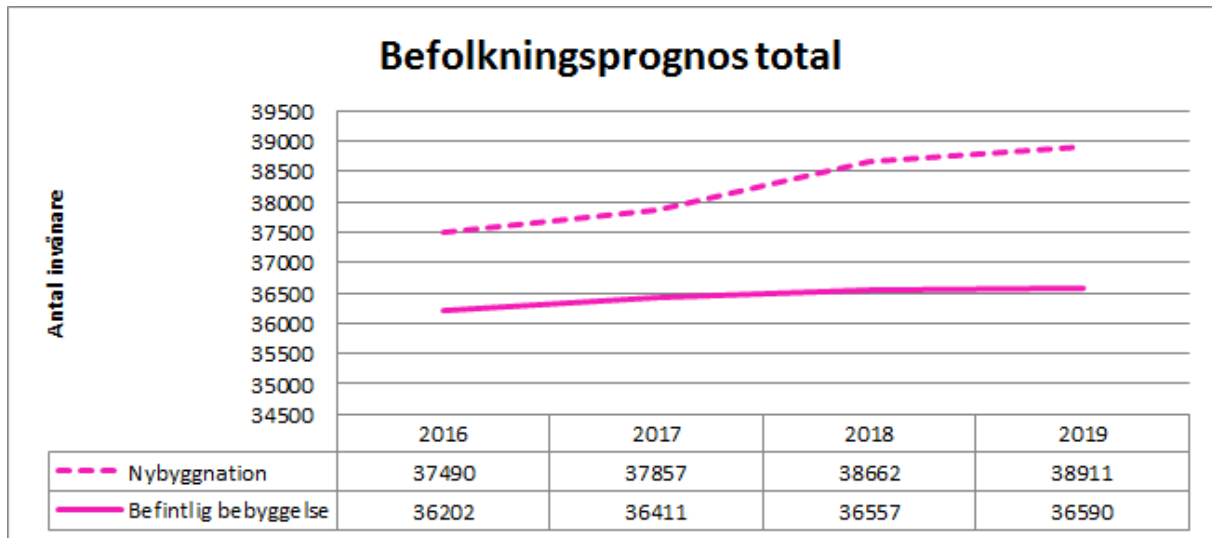
1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nedan anges i punktform de strategiska satsningarna för att förverkliga kommunfullmäktiges inriktningsmål under treårsperioden.

- Bidra till utvecklingen av medborgardialog inom stadsbyggnadsprojektet Fokus Skärholmen,
- Utveckla och genomföra olika dialoger kring utvecklingen av parkmiljöer, t ex stadsodling samt parkutveckling genom medborgarbudget.
- Genom samverkan med olika aktörer utveckla arbetsätten som underlättar och stärker de ensamkommande barnens introduktion och integration i samhället.
- Fortsätta arbetet med att genomföra tillgänglighetsförbättrande åtgärder i utemiljön, i samarbete med det lokala rådet för funktionshindersfrågor.
- Fortsätta implementering av jämställdhetsintegrering på både förvaltningsövergripande nivå och enhetsnivå för att säkerställa att makt och resurser fördelas lika.
- Stärka den systematiska planeringen i kompetens- och bemanningsfrågor, både avseende medarbetare och chefer.
- Insatser för god arbetsmiljö med ett hälsofrämjande fokus prioriteras i arbetet med god hälsa och minskad sjukfrånvaro bland medarbetare och chefer.
- Driva utvecklingen av lokala utvecklingsprogram för att minska skillnaderna i stadsdelsnämndsområdet i förhållande till övriga staden.
- Ta till vara medborgares engagemang för att öka delaktigheten och samhörigheten med sin stadsdel
- Säkerställa att barn och ungdomar har tillgång till bra aktiviteter under lov, genom t ex 127 festivalen.

2 Nämndens verksamhetsområde

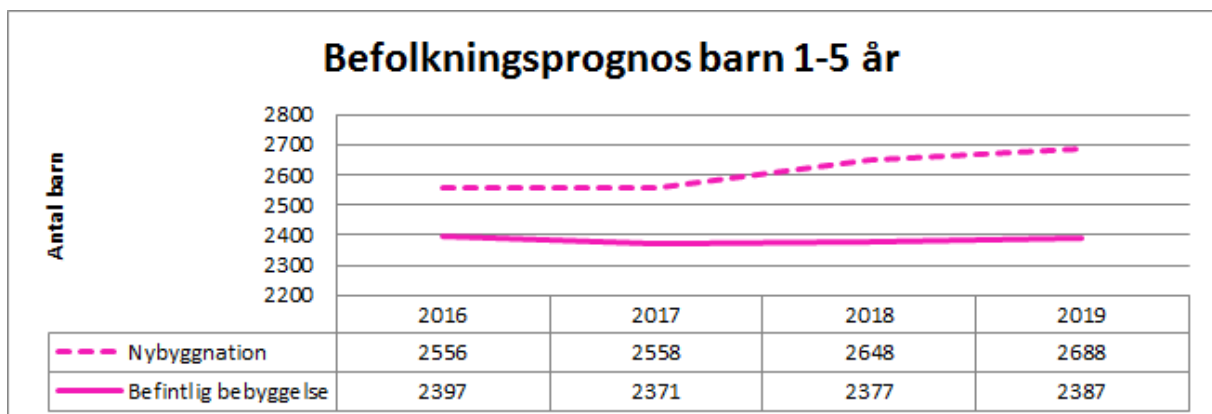
Utgångspunkten för stadsdelsförvaltningens analys av verksamhetens utveckling under perioden 2016 - 2018 är Stockholms stads befolkningsprognos. Befolkningsprognosen utgår från den senaste kända faktiska folkmängden i respektive område (2014 Tidigare års befolkning). Prognosen anger trolig utveckling under ett antal förutsättningar, såsom antaganden om framtida födelsetal, dödlighet och flyttning samt stadens lägesrapport om bostadsbyggandet. I diagrammet nedan redovisas befolkningsprognosen exklusive och inklusive antaganden om nybyggnation (observera att Fokus Skärholmen ännu inte ger utslag i prognosen). Konsekvenser av befolkningsutvecklingen inom olika åldersgrupper analyseras under respektive verksamhetsområde. För varje verksamhetsområde gäller att ta tillvara mångfalden hos medborgare och medarbetares avseende kompetens och skaparkraft för att forma ett demokratisk och hållbar stadsdel. Ett målinriktat arbete ska bedrivas för att främja lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter och för att skapa goda livsvillkor för alla medborgare.

Under hösten 2015 startades stadsbyggnadsprojektet Fokus Skärholmen - med uppdraget att planlägga minst 4 000 bostäder fram till 2018. Projektet kommer innebära en omfattande strukturplanering av stadsmiljön och mot slutet av innevarande 3-årsperiod en snabbt växande befolkning i Skärholmen vilket kommer att påverka förvaltningens samtliga verksamheter. Under den innevarande 3-årsperioden pågår planeringskedet av Fokus Skärholmen vilket för förvaltningen innebär strategisk planering gällande i första hand parkutveckling, förskola och boende för personer med funktionsnedsättning. I detta arbete kommer förvaltningen att verka för att:

- förskoleutbyggnad säkerställs i byggprojekten,
- bostäder för personer med funktionsnedsättning säkerställs i byggprojekten,
- parker och grönområden utvecklas för att klara ett ökat tryck, att prioriterade parker och grönytor bevaras, samt att tillgängligheten ökar till naturreservatet och områdets stränder,
- barnperspektivet och trygghetsperspektivet beaktas i planeringen samt att
- service, kultur, idrott och lokaler för föreningsliv/civilsamhälle utvecklas för en levande, sammanhållen och demokratisk stad.

2.1 Förskoleverksamhet

Antalet barn i förskoleåldern 1-5 år kommer enligt befolkningsprognosen att vara relativt intakt under perioden. Befolkningsprognosen tar inte hänsyn till stadsbyggnadsprojektet Fokus Skärholmen som kommer att innebära fler boende i Skärholmen med barn i förskoleåldern.

I stadsdelsförvaltningen finns behov av föräldrastödsutbildningar för att på olika sätt stärka föräldrarollen. Deltagande i föräldrastödsutbildning visar att föräldrar blir stärkta i sin föräldraroll och konflikter inom familjen minskar. Stadsdelsförvaltningen fortsätter därför arbetet med att öka deltagandet i de olika stödformer som erbjuds (KOMET och ABC).

För att gynna barns utveckling och lärande samt verka för alla barns lika förutsättningar planerar stadsdelsförvaltningen, inom ramen för lokala utvecklingsprogrammen, att arbeta med att öka andel inskrivna barn i förskolan. Detta kommer bland annat att ske genom att med informationskampanjer göra förskolans verksamhet, och de fördelar som finns med förskola, känd för vårdnadshavare.

Förskollärare är ett bristyrke. Andelen förskollärare i stadsdelsförvaltningen är 31,19 procent 2015 vilket kan jämföras mot målet på 40 procent. Detta innebär att stadsdelsförvaltningen har en stor utmaning i att rekrytera och behålla förskollärare. Under 2015 har en kompetensprofil tagits fram i samarbete med förskollärare, HR, förskolechefer och fackliga representanter. Denna kommer att implementeras under planperioden med syfte att ytterligare kvalitetssäkra rekryteringen.

En satsning på att minska förekomst av skadliga kemikalier i förskolorna har inletts och kommer fortsätta att genomföras under planperioden. Leksaker och arbetsmaterial som inte är godkända ur miljösynpunkt kommer succesivt att bytas ut. Utbyte av material samt utbildning av personal innebär en viss kostnadsökning för verksamheten.

Digitaliseringen i förskolan fortsätter under planperioden. Implementeringen av Skolplattformens olika delar fortsätter och kommer initialt att kräva ökade resurser för att på sikt underlätta arbetet. Initialt under de första åren kommer arbetsbelastningen att öka då all personal ska utbildas i programmen. Utbildning samt inköp av teknisk utrustning medför ökade kostnader för verksamheten.

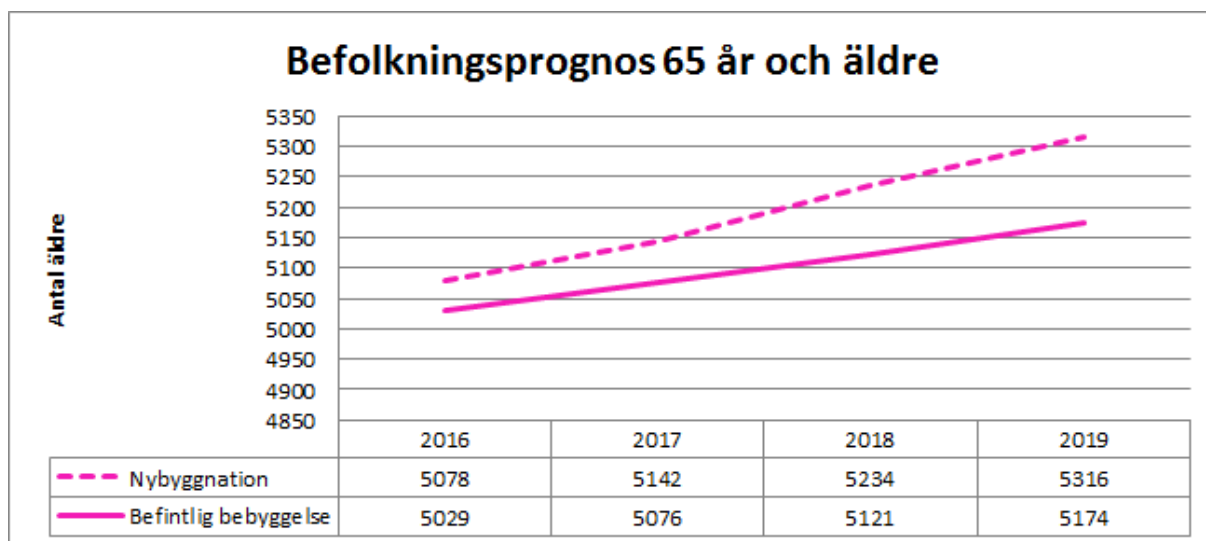
Skolverket kom i början av 2016 med nya riktmärken om barngruppernas storlek, de förordar mindre barngrupper vilket skulle innebära ett större lokalbehov för samtliga förskolor. Det ger ökade lokalkostnader för verksamheten.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Stadsdelsförvaltningen ska utveckla medborgarnas tillgång till kultur med målsättningen att även öka mångfalden av de kulturaktiviteter som erbjuds. Tillgången till en kulturetsekreterare inom stadsdelsförvaltningen möjliggör ett fokus på området.

Fritidsverksamheten bedrivs på entreprenad och har sedan november 2013 utförts av Fryshuset. I avtalet med Fryshuset finns uppdraget att se över verksamheten för unga föräldrar, flickor samt barn och ungdomar med funktionsnedsättning. I uppdraget ingår att öka andel personal med kompetens inom genus och normkritik. Fryshuset ska även arbeta med att på olika sätt öka andel besökande med funktionsnedsättning och öka besökarnas möjligheter till delaktighet och inflytande över verksamhetens utformande.

2.3 Äldreomsorg

Mot bakgrund av den omfattande nyproduktionen av bostäder i stadsdelsnämndsområdet behöver förvaltningen under planperioden göra en utredning om det långsiktiga behovet av vård- och omsorgsboende för äldre. I synnerhet behövs det säkerställas om nuvarande vård- och omsorgsboende svarar för kommande behov eller om ytterligare ett boende behövs. Även hemtjänsten måste anpassa sin verksamhet mot att befolkningen ökar och att fler blir äldre och bor kvar hemma. Dels behöver kompetensen förstärkas och anpassas efter målgruppens behov men också framtida behov av personal behöver ses över i syfte att säkerställa att personer med rätt kompetens får anställning. På chefssidan har det varit svårt att rekrytera personer med erfarenhet inom verksamhetsområdet, detta tros vara en fortsatt utmaning under planperioden. Hemtjänsten kommer också ha fortsatta utmaningar att skapa en budget i balans.

Under planperioden kommer förvaltningens alla medarbetare inom äldreomsorgen att ingå i ett stadsövergripande projekt som leds av äldreförvaltningen och som syftar till att utveckla personalens kunskaper inom digital it. Personalens kunskapsnivå måste kunna matchas med brukarnas behov och intresse att kommunicera genom digital it.

Förutsättningarna att öppna ytterligare mötesplatser för äldre ska ses över under planperioden. Förvaltningen har en stor efterfrågan på gemensamma samlingsplatser inte minst efter att en andra mötesplats öppnades i Bredäng under hösten 2015. Mötesplatserna är också viktiga i syfte att öka integrationen då stadsdelen består till 67 % av personer med utländsk bakgrund. Mötesplatserna blir på så sätt en viktig samlingsplats att sprida information och kunskap om stadsdelen och dess service i synnerhet.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

En servicebostad med 11 platser för personer med funktionsnedsättning står klar för inflyttning i juni 2016. Hösten 2017 öppnar en gruppboende bostad med 6 lägenheter för personer med större omsorgsbehov. Båda boendena belägna i Sättra.

Förvaltningen ser ett ökat behov av såväl boende som boendestöd för personer med dubbeldiagnoser och som har behov av insatser såväl utifrån funktionsnedsättning som

socialpsykiatriska behov. Detta gör att kompetensbehovet behöver ses över i syfte att kunna möta målgruppen. Det finns också utmaningar att rekrytera personal med adekvat utbildning och kompetens, men också att anställa personer med ett andra språk. Redan idag ser förvaltningen ett behov av att kunna möta personer med omsorgsbehov som inte kan svenska språket. Det är därför viktigt att personalen, förutom goda kunskaper i svenska språket, har ytterligare språkkunskaper.

Medarbetare inom stöd och service till funktionsnedsatta kommer, likväl som medarbetarna inom äldreomsorgen, att ingå i det stadsövergripande projektet som drivs av äldreförvaltningen och som syftar till att öka personalens kunskaper om digital IT. Projektet kommer initialt att kräva särskilda resurskrävande insatser.

Stadsdelsförvaltningen kommer under planperioden fortsätta arbetet med att kvalitetssäkra de utredningar som görs vid bedömning av enskildas behov, både vid förstagångsansökningar och vid omprövningar. Förvaltningen ser att antalet personer med diagnosen autismspektrumstörning ökar. Arbetet med att hitta rätt insatser för målgruppen behöver därför utvecklas samt att samverkan med psykiatrin inom landstinget behöver förstärkas.

Daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning har kapacitet att ta emot fler brukare än vad som deltar idag. Under planperioden behöver verksamheten således fokusera på marknadsföring och informationsspridning till den målgrupp som kan vara intresserade och har behov av sysselsättning.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Stadsdelsförvaltningen arbetar vidare med att förbättra arbetsmiljön utifrån stadens framtagna handlingsplan så att fler vill arbeta kvar i yrket som socialsekreterare under längre tid.

Stadsdelsförvaltningen har en egen administrativ enhet som ska stödja och serva socialtjänstens chefer och medarbetare med administrativa uppgifter. Den största utmaningen är att kontinuerligt anpassa verksamheten till det ökade behovet av administrativt stöd.

Ett utvecklingsområde är arbetet med Unga vuxna, som saknar sysselsättning, och där stora risker finns för utanförskap och missbruk. Stadsdelsförvaltningen behöver tillsammans med övriga förvaltningar i staden utveckla strategier och kompetens för att upptäcka och ge alternativ till personer som tillhör extremorganisationer som använder våld samt ge stöd till deras anhöriga.

Arbetet med ensamkommande barn kommer att utvecklas och effektiviseras genom bildandet av en särskild grupp inom mottagningsenheten som ansvarar för målgruppen. Syftet med organisationsförändringen är att skapa ett enhetligt mottagande, större samverkan och tydlighet i myndighetsförfarandet vilket underlättar och stärker de ensamkommande barnens introduktion och integration i samhället.

Socialpsykiatrin har utmaningar att finna lämpliga lokaler för målgruppen. De nybyggnadsprojekt som stadsdelen arbetar för inrymmer planer på bostäder för målgruppen där så är möjligt.

Boendestödet för personer inom målgruppen behöver utvecklas i termer av att personalens kunskap förstärks så att de bättre kan arbeta med självständigheten kring i den enskilde. Målgruppen har också ofta socialpsykiatriska behov i kombination med missbruksproblem vilket personalen behöver rätt kunskap kring för att kunna möta på bästa sätt.

Boendefrågan är en strategiskt viktigt fråga för samtliga målgrupper inom socialtjänsten, där alla boendeformer beaktas för att personer ska ha tak över huvudet. Att säkra boenden är primärt, särskilt för barnfamiljer där förvaltningen driver stödboendet Sättagård.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

För verksamhetsområdet Stadsmiljö är bostadsprojektet Fokus Skärholmen prioriterat. Förvaltningen är representerad i den arbetsgrupp som driver projektet. Stadsdelsnämndsområdet behöver växa för att ett bredare service- och kulturutbud ska kunna utvecklas och nya mötesplatser skapas så att området på ett tydligare sätt hänger samman med den övriga staden. Området behöver trygghetsskapande förändringar i ute- centrum- och parkmiljö, dels genom drift och underhåll, men också genom att särskild hänsyn tas till olika trygghetsaspekter i planeringen av nya bostäder samt nya och befintliga parker. Det kommer också att krävas helhetsperspektiv i planeringen för att säkra utvecklingen i området. Det avser t ex bostadsformer för personer med särskilda behov och för äldre med behov av förändrad bostadssituation samt verksamhetslokaler, skolor, förskolor, stråk, kommunikation osv i förhållande till befintlig bebyggelse, naturområden och transportsätt. En växande befolkning kommer att innebära utmaningar avseende ökad förslitning på befintlig parkmark, naturreservatsområden, anläggningar och utrustning. Utöver de reinvesteringsmedel som ska förvaltas bedrivs ett utvecklingsarbete gällande drift och underhåll i park- och naturområden så att standarden höjs och kan behållas på en hög och likvärdig nivå i hela området. Flera centrum i stadsdelsnämndsområdet är också i stort behov av förnyelse, något som behöver beaktas vid områdesutveckling.

Medborgarnas nöjdhet med trygghet, parkskötsel och renhållning är en utmaning i stadsdelsförvaltningens fortsatta arbete. För att uppnå långsiktig förbättring behöver medborgarnas attityd mot nedskräpning stärkas, bland annat genom att på olika sätt öka medborgarnas delaktighet i den offentliga miljön. Stadsodling och medborgarbudget är två sätt med vilka förvaltningen kommer att arbeta med medborgardialog.

Sättraskogens naturreservat är en plats för alla stockholmare och behöver också marknadsföras på ett bättre sätt. Strategiska satsningar behövs också för att stärka och säkra framkomlighet på gång och cykelbanor så att medborgarna ges goda möjligheter att välja hållbara färdmedel i ytterstadsmiljön.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Personer med låg utbildning slås lättare ut och riskerar att behöva ekonomiskt bistånd. Detta område planerar stadsdelsförvaltningen att jobba vidare med inom ramen för lokala utvecklingsprogram. Stadsdelsförvaltningen bedömer att det finns en osäkerhet avseende nyanlända som efter två år inte längre omfattas av etableringsreformen och inte lyckats få ett arbete, vilket gör att målgruppen med behov av ekonomiskt bistånd ökar. Nyanlända som söker försörjningsstöd och som inte omfattas av etableringsreformen ska få samhällsorientering för att underlätta integrationen i det svenska samhället. Bostadslösa ska få ökad kunskap om bostadsmarknaden genom att få skriftlig information hur man söker bostad och personerna ska ges tätare stöd. Ett utvecklingsområde är hushållsekonomisk rådgivning till alla som har behov av detta och målet är att klienterna ska bli självständigt självförsörjande och klara av den vardagliga ekonomin.

Stadsdelsförvaltningen ser en utmaning i att identifiera nya arbetssätt för att minska långtidsberoendet av ekonomiskt bistånd. Under planperioden fortsätter arbetet med att korta bidragstiden för barnfamiljer. En barnkonsekvensanalys ska göras när en familj under lång tid varit beroende av försörjningsstöd, syftet är att säkra barnperspektivet.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Stadsdelsförvaltningen kommer förstärka arbetet med arbetsmarknadsåtgärder generellt. En del är stärkta insatser för nyanlända, då arbete är den viktigaste inkluderande faktorn för att bli en del av samhället. Stadsdelsförvaltningens uppdrag är att förbereda personer att kunna ta del av Jobbtorg Stockholms insatser. Stadsdelsförvaltningen behöver anpassa metoderna så att alla kan komma ut i arbete. För att på sikt minska arbetslöshet och utanförskap behöver utbildningsnivån öka, framförallt för kvinnor. En annan viktig fråga är att i samarbete med Jobbtorg undersöka hur fler tidsbegränsade anställningar för långtidsarbetslösa som uppstår försörjningsstöd kan skapas.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Stadsdelsförvaltningen arbetar aktivt med att anpassa verksamheten till brukarnas behov och efterfrågan utifrån lagstiftning och stadens riktlinjer. Den ekonomiska styrningen är i fokus och chefer med budgetansvar stärks i sina förutsättningar för att ha en ekonomi i balans. Stadsdelsförvaltningen fortsätter arbetet med att implementera resultatbaserad styrning i alla enheter. Medarbetarnas delaktighet är en framgångsfaktor. Resultat från brukarundersökningar, verksamhetsuppföljningar och medarbetarenkäten är viktiga verktyg i styrningen av verksamheterna.

3.1 Drift

I bokslut 2015 redovisar stadsdelsförvaltningen ett överskott på 6,8 mnkr efter resultatöverföringar. Budgeten för 2016 uppgår till 1 146,8 mnkr vilket motsvarar en ökning om 46,1 mnkr, (4,2 %) från föregående år. Ökningen utgörs främst av ökade schabloner samt ersättning till stadsdelsförvaltningens utförare. Stadsdelsförvaltningen har betydande behov av insatser inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning som ska täckas av det fasta anslaget, vilket inte är prestationsrelaterat. Ökningen av budgeten för det fasta anslaget är även i budget 2016 marginell och stadsdelsförvaltningen behöver prioritera för att kunna tillgodose brukarnas behov.

I bokslut 2015 redovisar verksamhetsområde äldreomsorg underkott på 7,5 mnkr. Stadsdelsförvaltningen har efter ett omfattande förändringsarbete en ekonomi i balans inom beställarenheterna. Äldreomsorgens underskott utgörs av hemtjänst i egen regi där åtgärder för att komma i balans är prioriterat.

Individ- och familjeomsorgens barn- och ungdomsenhet har en ökande kostnadsutveckling. Ökad ärendemängd, personalomsättning och svårigheter med att rekrytera socialsekreterare har gjort att enheten behövt anlita utredningskonsulter, vilket belastar budgeten. För att få stabilitet inom gruppen har enheten utökats med flera handläggare och biträdande chefer, syftet är att ge förutsättningar för ett närmare ledarskap, stärkt introduktion samt mer stöd till handläggarna i utredningsarbetet.

Resultatdispositioner

Stadsdelsförvaltningen har resultatenheter inom förskoleverksamheten. Den totala resultatfonden uppgick vid bokslut 2015 till 13,5 mnkr, vilket överfördes till 2016.

3.2 Investeringar

Mnkr	Utfall 2015	2016	2017	2018	2019
Större parkinvesteringar	6,2	0,5	3,0	5,5	6,0
Mindre parkinvesteringar	0,9	2,4	2,4	2,4	2,4
Reinvestering	1,8	3,0	3,0	3,5	3,3
Tillgänglighetsinvesteringar	5,8	7,0			
Inventarier och maskiner	2,4	1,3	1,3	1,3	1,3
Totalt	17,1	14,2	9,7	12,7	13,0

Stadsdelsnämnden har ansökt om 3,0 mnkr för ombyggnation av Gröna stugans parklek med start 2017, 5,5 mnkr för ombyggnation av Idlekens parklek med start 2018 och 6,0 mnkr för Sättradalsparken med start 2019.

De investeringsmedel som stadsdelsnämnden tilldelas varje år, utifrån fördelningsnyckeln, 2,4 mnkr för 2016, kommer att användas för mindre parkupprustningar.

Stadsdelsnämnden erhåller även budgetmedel för reinvestering i stadsmiljön. Medlen avser att bevara funktionen i den befintliga infrastrukturen samt att främja en långsiktigt hållbar parkmiljö och minska risken för kapitalförstöring.

Tillgänglighetsinvesteringar söker stadsdelsnämnden vid verksamhetsplanering. Medlen används att tillgängliggöra parkmiljöer, gångbanor samt naturområden.

Kostnader för avskrivningar ökar under planperioden på grund ökade investeringar.

3.3 Betydande projekt som inte är investeringar

Stadsdelsförvaltningen har inte några betydande projekt (överstiger 50 mnkr).

4 Övriga redovisningar

Hållbarhetskommisionens rekommendationer och åtgärder

De nämnder som är delansvariga för åtgärder i Hållbarhetskommisionens rapporter ska beskriva sina förutsättningar för att bidra till åtgärdens genomförande utifrån nämndens ansvar och åtgärdens genomförbarhet. Nedan beskrivs åtgärder utifrån följande rapporter: "Från delad till enad stad - Översiktsplanering för social hållbarhet", "Uppväxt och utbildning. En skola där alla ska lyckas" samt "Stad i samverkan - Stockholm stad och civilsamhället".

4.1.1 Etablera lotsar för civilsamhället i stadsdelsnämnderna

Föreningssamordnare som har goda kontakter med civilsamhället kan lotsa rätt och genom exempelvis matchning få till stånd ett ökat engagemang i området och dialog med staden. Förvaltningen planerar att anställa medborgarvärdar som genom bland annat uppsökande arbete når ut till våra medborgare.

Långtidsberoende kvinnor och män inom ekonomiskt bistånd erbjuds information om samhället och hur det svenska samhället fungerar för att öka möjligheterna att bli självförsörjande. Informationsträffar har integrerats i ordinarie verksamhet och erbjuds två dagar i veckan både i grupp och enskilt. Information ges inom följande områden:

- Att försörja sig och integreras i Sverige
- Individens rättigheter och skyldigheter
- Demokrati
- Hälso- och sjukvård
- Studier och utbildning, samt
- Bostäder och boende

Målgruppen för sociala insatsgruppen (SIG) är ungdomar som avancerar i sin kriminalitet, ungdomar i riskzon att hamna i kriminell livsstil samt ungdomar som begår kriminella handlingar och befinner sig i kriminella nätverk. Arbetet bedrivs genom samarbete och gemensam planering mellan socialtjänst, polis och övriga aktörer. Arbetet i den sociala insatsgruppen har ett tydligt individfokus med målet att stärka ungdomen och dess nätverk.

4.1.2 Implementera ett utvecklingsprogram för aktörer inom det civila samhället

Information om individens rättigheter och skyldigheter ingår i utbildningen "Informationen om samhället" som förvaltningen erbjuder långtidsberoende inom ekonomiskt bistånd. Förvaltningen kommer i samverkan med andra aktörer att utreda möjligheterna och förutsättningarna till att initiera och bedriva utvecklingsprogram med olika civilsamhällsaktörer.

Skärholmens ungdomsråd (UNGSK) fortsätter arbetet med att utveckla ungdomarnas möjlighet till inflytande och ökad organisering.

4.3.1 / 4.3.2 Omvärldsbevakning, tidig samverkan sociala rörelser och facilitatorer för att underlätta dialogen mellan staden och sociala nätverk/rörelser

Förvaltningen arbetar med att göra lokala överenskommelser med representanter ifrån civilsamhället för att förstärka samarbetet inom olika områden. Nu pågår ett arbete med att ta fram en överenskommelse för att öka samarbetet vid krissituationer. Det är viktigt att stärka förvaltningens nätverk och genom att lokala ambassadörer utbildas som stödjare i situationer när dialog är extra svårt. Föreningssamordnare och planerade medborgarvärdar kan vara resurser som underlättar dialogen mellan förvaltningen och sociala nätverk/rörelser. Genom att röra sig uppsökande i stadsdelen finns förhoppningen om att i tidigt skede fånga upp sådant som engagerar våra medborgare.

Inom varje verksamhetsområde sker en kontinuerlig omvärldsbevakning för att kunna ta del av aktuell forskning och nyheter inom respektive område. På övergripande nivå följer förvaltningen hur Skärholmens stadsdel syns i media.

4.4.1 Stödja etablerandet av medborgardrivna mötesplatser

Efter kulturnämndens beslut att samlingslokaler ska etableras i Skärholmen och Bredäng har arbetet tagit form. Förutom beslutet, har underlag använts från två undersökningar som genomfördes under 2015: Förvaltningens kartläggning av lediga lokaler som civilsamhället kan hyra av områdets fastighetsägare samt Riksorganisationen Folkets Hus och Parkers kartläggning av behovet av nya mötesplatser i Sverige, däribland Skärholmen. Förvaltningen, Kulturstrategiska avdelningen och Riksorganisationen Folkets Hus och Parker startade samarbetet i augusti 2015. Utgångspunkten i samarbetet är att ta tillvara människors kraft och ideella resurser att verka för sin hembygd och möjliggöra en möteplats med många olika aktörer, som förutom ett ökat kulturutbud bidrar till en interkulturell dialog som stärker tilliten emellan människor och mellan invånare och staden. Fokus i samarbetet handlar om att bilda en paraplyorganisation, en så kallad idéburen samfällighet som kan driva samlingslokalerna så att verksamheter och lokaler blir en långsiktig angelägenhet för områdets invånare.

En projektledare genomförde en förstudie hösten 2015 där några lokaler har granskats med arkitekt. Skärholmens lokala föreningsliv, ca 120 av de föreningar som förvaltningen känner till, har kontaktats och/eller svarat på en enkät om lokalbehov, ekonomiska förutsättningar och vilken verksamhet de anser att Skärholmen behöver. En referensgrupp med ett 20-tal kulturentreprenörer från området har bildats. Resultatet av förstudien visade att ingen av de lediga lokalerna var tillräckligt intressanta till den hyreskostnad som förelåg. På kort sikt ska Skärholmens gymnasiums lokaler undersökas om dessa kan användas på kvällar och helger. Utbildningsförvaltningen har ställt sig positiva och har även i uppdrag från Kommunfullmäktige att undersöka möjligheten till att samutnyttja skollokaler. På lång sikt ska lokaler genom bostadsprojektet Fokus Skärholmen undersökas. Eftersom ett stort antal nya bostäder ska byggas krävs större service- och kulturutbud liksom fler mötesplatser.

Fjorton av de större riksförbunden med statliga medel har tillsammans med Kulturskolan, Biblioteket, Stadsteatern och Röda Korsets Folkhögskola träffats för att identifiera utmaningar och lista åtgärder inför att bilda en paraplyorganisation. I organisationen kan föreningar vara medlemmar och/eller vara med och driva samlingslokalerna. Folkets Hus och Parker har fått gruppens förtroende att söka ytterligare projektmedel 2016 för att tillsammans med alla aktörer bygga upp en paraplyorganisation. Inom paraplyorganisationen kan föreningar erbjudas utbildning inom exempelvis ekonomi, juridik, drift mm. När det finns ett konkret förslag på lokaler och förslag på en paraplyorganisation kommer Skärholmens lokala föreningar ta ställning till detta. Förhoppningen är att kunna börja i liten skala under hösten/vintern 2016-17.

4.4.3 Genomföra en bred översyn av hur tillgång till lokaler och mötesplatser för civilsamhället kan ökas

På kvällar och helger är förvaltningens lokaler på Bodholmsplan 2 tomma. Förvaltningen ser att medborgarkontoret och besöksrummen kan utnyttjas bättre med dess centrala placering i stadsdelen. Den idéburna samfälligheten/paraplyorganisationen skulle kunna involveras på något sätt.

4.5.1 Utveckla kunskap om det lokala civilsamhället

För att utveckla kunskapen om det lokala civilsamhället är ett sätt att regelbundet göra en genomlysning av hur engagemanget ser ut lokalt. Då kan nya representanter för civilsamhället upptäckas, eventuella problem och positiva erfarenheter lyftas fram. Det kan ske på ungefär samma sätt som i förstudien till samlingslokaler.

4.5.2 Ta fram fördjupad empiri över hur engagemanget inom civilsamhället ser ut

I dag sker inte någon kontinuerlig forskning ifrån förvaltningens sida, främst används det material som fackförvaltningarna tar fram. Förvaltningen försöker också dra nytta av de erfarenheter som görs av lärosäten, exempelvis bedriver Ersta-Sköndal högskola forskning om civilsamhället. En viktig målsättning för den civilsamhällesforskning som bedrivs är att bidra till den internationella forskningsfronten när det gäller samspelet mellan stat, marknad, civilsamhälle, familj och individ, en annan att bidra med kunskaper om medborgarnas engagemang i en välfärdsstat som den svenska.

6.1.3 Satsa på profilprojekt för socialt hållbar stadsutveckling

Stadsdelsförvaltningen ser att en varierad bostadsutbyggnad tillsammans med andra strategiska satsningar och investeringar i Skärholmens stadsdelsnämndsområde är en möjliggörande faktor för att minska segregation och utanförskap. En blandning av upplåtelseformer, bostadsstorlek, service och lokaler är också en förutsättning för att stadsdelsnämndsområdet ska vara attraktivt samt stödja civil- och förenings- såväl som näringslivets utveckling. Ett omfattande stadsutvecklingsarbete pågår i området i och med projektet Fokus Skärholmen, och flera aktörer är redan involverade. Stadsdelsförvaltningen deltar i arbetet med Fokus Skärholmen och verkar för att satsningar och investeringar planeras utifrån ett lokalt perspektiv och i dialog med medborgare. Att satsa på Fokus Skärholmen som ett profilprojekt kan innebära ännu bättre samordning och framförallt mer personella resurser för att arbeta med innovativa lösningar och arbetssätt samt att sätta upp tydliga sociala målsättningar som möjliggör utvärdering. Framförallt kan stadsdelsförvaltningen bidra med lokalkunskap om förutsättningar och behov, kontaktvägar till föreningsliv och civilsamhälle, men också bidra till att metoder utvecklas för ökad delaktighet i planeringen.

Stadsdelsförvaltningen kommer bland annat att ansöka om medel för att genomföra ett projekt inom ramen för Statens konstråds satsning "Konst händer" som ett led i att stärka demokratin genom delaktighet i ett specifikt projekt som genomförs av och med boende. Förvaltningen ser denna satsning som ett profilprojekt, och oavsett om medel beviljas eller inte kan tankarna och idéerna överföras till stadens egen satsning på profilering. Ett annat alternativ skulle kunna vara att det för området uppmuntras och utvecklas en matprofil. En sådan utveckling skulle också kunna ingå i stadens satsning på levande lokala centrum och i arbetet med det lokala utvecklingsprogrammet genom till exempel ett stöd för eget företagande riktat till utlandsfödda kvinnor. Förvaltningen ser också att Sätterskogens naturreservat är en resurs som kan nyttjas bättre och stärka områdets profil. Stadsdelsförvaltningen har med detta perspektiv i den förvaltningsövergripande planeringen, men genomför också egna projekt för bättre tillgänglighet till och innehåll inom reservatet. Under året kommer två av reservatets entréer att byggas om till att bli tydliga ingångar och mötesplatser.

6.2.1 Samordna områdesplanering med lokala utvecklingsprogram

Alla stadsdelsnämnder ska ta fram lokala utvecklingsprogram som baseras på en dialog med invånare och lokala aktörer samt en förstärkt samverkan inom Stockholms stad. Samtidigt ska

stadsplaneringen i högre utsträckning ske genom områdesplanering där detaljplaner utvidgas för att fånga in större utbyggnadsområden. Att samordna områdesplaneringen med lokala utvecklingsprogram ska säkerställa att intentionerna i de lokala utvecklingsprogrammen avspeglas i den fysiska planeringen. Stadsdelsförvaltningen arbetar för att koppla samman det lokala utvecklingsprogrammet med den områdesplanering som är aktuell. Förvaltningen deltar redan idag i arbetsgrupper inom Fokus Skärholmen och för en tät dialog och lämnar samt utbyter information till/med berörda tekniska förvaltningar. Det handlar till exempel om underlag för trafikutredning, konsekvenser för barn, trygghetsperspektiv, hälsoperspektiv med mera. Förvaltningen är också delaktiga i planeringen och vidare i utförandet av den medborgardialog som kommer att genomföras med anledning av Fokus Skärholmen.

6.3.1 Utveckla modell för socialt värdeskapande analys (SVA)

Stadsbyggnadsnämnden har i uppdrag att i samråd med exploateringsnämnden och trafiknämnden utveckla sociala konsekvensanalyser, för att bland annat uppfylla folkhälsomålen. Därför föreslås en proaktiv analysmodell som syftar till socialt värdeskapande som är integrerad i hela planprocessen och inte bara syftar till att konsekvensbeskriva påverkan av planförslag. Modellen ska omfatta faser av inventering och beskrivning av befintliga värden och behov ur ett socialt perspektiv, förslag för att utveckla värdena genom stadsbyggnadsåtgärder samt konsekvensbedömning av hur planförslagen tar tillvara och utvecklar de sociala värdena. I rapporten föreslås att en pilotmodell för socialt värdeskapande analys (SVA) kan utvecklas till exempel inom ramen för satsningen Fokus Skärholmen. Förvaltningen kommer att kunna bidra till utvecklingen och genomförande av en sådan analys genom lokalkunskap om förutsättningar och behov, samt kontaktvägar till föreningsliv och civilsamhälle.

6.3.2 Använd sociala stadsrumsanalyser för att identifiera platser och samband med störst behov av utveckling

Genom att klargöra hur den byggda miljön är strukturerad och formad kan stadsbyggnadsförändringar identifieras som leder till förbättrade livsvillkor i olika delar av staden och ökad närhet till stadens resurser. Det handlar dels om att kartlägga skillnader i livsvillkor utifrån lokalgatans/stadsdelens perspektiv och dels om att identifiera var i staden rumsliga kopplingar/stråk behöver stärkas och barriärer mellan stadsdelar motverkas. Med hjälp av analyser som visar tyngdpunkters och stråks styrkor och svagheter utifrån ett stadsbyggnadsperspektiv (stadsform och markanvändning) kan prioriteringar göras om var behovet av investeringar är störst och när i tid dessa bör ske. Analyserna kan också ge information för att styra vilken bostadstyp/storlek/upplåtelseform som bidrar till att öka diversitet och förutsättningar för en socioekonomiskt blandad befolkning lokalt. Stadsdelsförvaltningen deltar i framtagande av underlag för Fokus Skärholmen. Det handlar till exempel om underlag för trafikutredning, konsekvenser för barn, trygghetsperspektiv, hälsoperspektiv med mera. Förvaltningen ser att arbetet med sociala stadsrumsanalyser kan förbättras genom att arbetet följer en given mall för identifiering, prioritering och uppföljning, och förvaltningen kan bidra med underlag till en sådan analys.

6.4.2 Informera om nyanlända till stockholmarna

Förvaltningen för ut stadens information till tjänstepersoner genom interna kanaler. Förvaltningen hänvisar till den centrala information som finns på stadens hemsida för att få den senast uppdaterade informationen. Vid behov kan ytterligare informationsinsatser göras lokalt.

6.4.4 Etablera extern mentorsverksamhet för nyanlända, som en pilot vid ett par grund- och gymnasieskolor

Om någon av skolorna i stadsdelen blir pilot kommer förvaltningen, i de fall behov finns, att samarbeta med skolorna för att bidra till de nyanländas integration och samhällsförståelse.

6.5.1 Utveckla samverkansformerna med föräldrar och närsamhälle

Föreningssamordnaren har ett föräldranätverk som planerar föräldraträffar i angelägna frågor. Nätverket började som en matchning för att olika grupper skulle lära känna varandra och samarbeta och därefter har idéer om föräldraträffar startat, där en kort föreläsning inleder och därefter är det smågruppsamtal med reflektioner. Exempel på angelägna frågor som nätverket diskuterat är; hur kan föräldrar ge sina barn det bästa från olika hembygder, barn och internet, hälsa-kost och motion, barn-och ungas fritidsaktiviteter och att våga ta söka hjälp vid oro för radikaliserings.

För att nå fler och kanske nya grupper vill förvaltningen se över vilka andra tjänstepersoner som kommer i kontakt med och kan öka dialogen med boende i stadsdelen på ett naturligt sätt.

6.5.2 I samverkan med stadens centrala studieförbund, etablera studiecirklar

Stadsdelsförvaltningens samarbete med Folkets Hus och Parker och den blivande paraplyorganisationen som driver samlingslokaler i Skärholmen, medger ett flertal studiecirklar om föreningsdemokrati och föreningsekonomi. Därutöver förs samtal om studiecirklar via Studieförbundet med föräldraprogrammet ”älskade Barn” som de arbetat fram med fokus på föräldraskap i migration.

6.5.3 Etablera fler lokala community center

Förvaltningen har ett mycket väl fungerande medborgarkontor centralt placerat i stadsdelen, och det blir kostsamt om vi etablerar medborgarkontor på fler platser i stadsdelen. Dock vill förvaltningen se över möjligheten att ha lokala medborgarkontor/platser som är mer mobila. Här vill vi använda våra medborgarvärdar tillsammans med våra samhällsväglare.

Förvaltningen kan se över hur förvaltningens lokaler kan användas på ett annat sätt genom mer medborgardrivna initiativ. Exempelvis är medborgarkontor och besöksrum tomma på kvällar och helger.

Personal- och kompetensförsörjning

I februari 2016 hade Skärholmens stadsdelsförvaltning totalt 1131 månadsavlönade varav ca 17 % under 30 år, ca 40 % är över 50 år och ca 12 % är över 60 år. Under planperioden kommer stadsdelsförvaltningen ha ett större antal pensionsavgångar vilket innebär utmaningar och kräver en god planering. Utöver pensionsavgångar påverkas rekryteringsbehovet av stadsdelsförvaltningens personalomsättning där omsättningen ökat under 2015 jämfört med 2014, framförallt inom socialtjänsten.

Aldersgrupp	Kvinnor	Män	Totalt
30 år och yngre	170	20	190
31-40	192	45	237
41-50	203	42	245
51-60	268	55	323

Aldersgrupp	Kvinnor	Män	Totalt
61-63	75	12	87
64 år och äldre	42	7	49
Totalt	950	181	1131

Förskollärare är ett bristyrke och stadsdelsförvaltningen upplever att det svårt att rekrytera legitimerade förskollärare. För att nå stadens mål för andel förskollärare behöver rekryteringen inriktas på att i första hand attrahera förskollärare. Det är också viktigt med insatser för att behålla redan anställda förskollärare de kommande tre åren.

Stadsdelsförvaltningen håller bl.a. avgångssamtal med förskollärare som slutar för att fånga upp orsaker till avslut. För att öka andelen förskollärare vidareutbildar förvaltningen barnskötare till förskollärare. Samtliga tillsvidareanställda barnskötare som saknar barnskötarutbildning erbjuds barnskötarutbildning.

Socialekreterare med yrkeserfarenhet är ytterligare en svårrekryterad yrkesgrupp. Stadsdelsförvaltningen upplever även vissa svårigheter att rekrytera nyexaminerade socionomer framförallt inom myndighetsutövning. Arbetsituationen är prioriterad under kommande planperiod och stadsdelsförvaltningen arbetar vidare med att förbättra arbetsmiljön utifrån stadens framtagna handlingsplan så att fler vill arbeta kvar i yrket som socialekreterare under längre tid. En del i detta arbete handlar om att se över tid som socialekreterare lägger på administrativa uppgifter.

Inom avdelningen för äldre, personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri behöver kompetensen förstärkas och anpassas efter målgruppernas behov där behoven förändras och nya målgrupper tillkommer. Framtida behov av personal behöver ses över i syfte att säkerställa att personer med rätt kompetens får anställning. Stadsdelen introducerar nya chefer i kompetensbaserad rekrytering och kompetensprofiler tas fram för fler befattningsgrupper. Vidare är avdelningen deltagare kompetensförsörjningsprojektet "Fler män i vården" som syftar till att ta reda på orsaker till varför män är underrepresenterade i vården.

Inom flera verksamheter finns det behov av och det planeras för kompetenshöjande insatser inom bl.a. genus, normkritik och IT. Stadsdelsförvaltningen ser att flerspråkighet ses som meriterande i fler rekryteringsprocesser än tidigare inom vissa verksamhetsområden för att kunna möta behov hos de invånare som inte har kunskaper i det svenska språket.

Arbetet med kompetensförsörjning ska vidareutvecklas under planperioden och i det arbetet kommer chefsförsörjning att vara ett prioriterat område. Inom vissa verksamheter har det varit svårt att rekrytera chefer med erfarenhet av verksamhetsområdet. Det spås vara fortsatt svårt under kommande treårsperiod. Som en del i arbetet med att säkerställa framtida ledarförsörjning arbetar stadsdelsförvaltningen fram ett internt ledarasplicantprogram. Syftet är att utveckla potentiella ledare bland stadsdelsförvaltningens medarbetare. Staden prioriterar att öka andelen utrikesfödda i chefspositioner. Eftersom nästan hälften av Skärholmens stadsdelsförvaltnings medarbetare är utrikesfödda är förhoppningen att ledarasplicantprogrammet kommer att skapa bättre förutsättningar för en ökad mångfald på chefsnivå samt ledarfunktioner inom organisationen.

Stadsdelsförvaltningen bedömer att det inte finns något avvecklingsbehov under 2016, 2017 och 2018.

Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Stadsdelsförvaltningen jobbar med implementering av jämställdhetsintegrering på både förvaltningsövergripande nivå och enhetsnivå. Stadsdelsförvaltningen ser framförallt följande utmaningar och möjligheter i relation till arbetet med målet:

Arbetet med jämställdhetsintegrering inleddes under år 2015 genom att chefer och medarbetare fick utbildning i grundläggande kunskaper om jämställdhet. Jämställdhetsperspektivet kommer att implementeras genom att:

- Förvaltningen använder kön som indelningsgrund vid beslut om insatser för att ge ökad kunskap om behov hos aktuella flickor och pojkar samt kvinnor och män.
- Insatser, beslut och bedömningar granskas för att uppmärksamma om det finns skillnader i beslut som beror på kön.
- Myndighetsutövning kvalitetssäkras så att flickor och pojkar, kvinnor och män får ett rättssäkert bemötande och likvärdiga insatser.
- Inom LSS bostad används könsuppdelad statistik för att kartlägga och ta reda på om det finns skillnader i hur personalen bemöter och tillgodoser brukarnas individuella behov av aktiviteter.
- Avdelningen för omsorgen om äldre, i egen regi, kommer under perioden att titta på de resultat som finns och utifrån det ta reda på om det finns skillnader avseende jämställdhet.

Jämställdhetsintegrering ska utföras av de anställda. För att åstadkomma en hållbar jämställdhetsutveckling behöver förvaltningen utarbeta rutiner som följs. Det finns kompetens i form av utbildad personal som studerat frågor rörande kön, genus, makt och jämställdhet. Arbetet har påbörjats bland annat genom att en arbetsgrupp är tillsatt med representanter för olika avdelningar. Arbetet med jämställdhetsintegrering är nytt inom förvaltningen, vilket kan bidra till att arbetet blir spretigt och varje enhet inom förvaltningen arbetar på sin kant för att bygga upp ett arbete. Risk finns för ”stuprörsarbete” istället för förvaltningsövergripande insatser. Gemensamma ingångar i arbetet behöver tas fram trots att de olika verksamheterna mäter olika saker.

För att uppnå målet om en stad där makt och resurser fördelas lika i relation till stadsutveckling ser förvaltningen att det finns ett behov av att ta fram könsuppdelad statistik gällande bland annat medborgarförslag och synpunkter och klagomål, för att se om förvaltningens förslag till beslut eller hur återkoppling sker skiljer sig utifrån kön. Förvaltningen ser också att det finns ett behov att genomföra åtgärder för att öka andelen flickor och kvinnor som nyttjar spontanidrottsplatser. Ett ständigt samtal, på olika nivåer och genom olika projekt, behöver föras med flickor och kvinnor dels om de brister som finns med dagens anläggningar men framförallt om hur dessa platser och nya platser bättre kan tillgodose kvinnors behov och önskemål om en aktiv livsstil på stadens anläggningar och grönområden framöver. Kvinnors nöjdhet med spontanidrottsplatser behöver följas noga. Vid samverkan med externa aktörer, till exempel med förening, behöver också krav ställas på höga jämställdhetsambitioner hos samverkanspartnern.

Förskolorna fortsätter att utveckla och driva det normkritiska arbetet. Flickor och pojkar ska ges lika utrymme att bredda sina lekmönster och intressen och utvidga sina möjligheter att utvecklas på alla områden. Förskolepersonalens kompetens inom genus och normkritik ska öka. Förvaltningen ser att det finns behov att ta fram könsuppdelad statistik i

brukarundersökningen, det könsuppdelade resultatet redovisar då en eventuell skillnad mellan vårdnadshavare till pojkar respektive flickor. Resultatet uppmärksammas och diskuteras i verksamheten i syfte att se hur förskolans resurser upplevs vara tilldelade alla barn.

Avdelningen Medborgarservice kommer att veta hur många av samhällsvägladarnas besökare som är män och kvinnor, vilka ärenden som är vanligast för män respektive kvinnor och hur mycket tid som läggs ner för frågor för respektive kön. Statistik kommer att tas fram ur ett nytt nummerlappssystem med en webbaserad lösning där medarbetaren lägger in uppgifter efter varje besök. Det kommer att möjliggöra en analys av om resurser läggs ojämnt efter kön istället för efter individuella behov. Arbetssätt utvecklas för att få statistik för förvaltningens externa kommunikation, föreningsarbete och preventionsarbete.

5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Skärholmens stadsdelsförvaltning arbetar mot målet att skapa en långsiktig planering för de lokaler vi hyr. Lokalförsörjningsplanen ska vara en utgångspunkt för detta arbete. Varje lokal skall vara anpassad för verksamhetens behov samtidigt som stadsdelsförvaltningen ska vara kostnadsmedvetna och eftersträva möjlighet att vara flexibla gällande lokalutnyttjandet.

Lokalförsörjningsplanen utgår från den lokalsituation som råder per den 1 mars 2016. Redovisning av förändringar i lokalbeståndet gäller hela planperioden 2017-2019

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Förskoleverksamhet

I och med planerad nybyggnation i stadsdelsnämndsområdet kommer antalet barn i förskoleåldern att öka. För att möta kommande behov har Skärholmens stadsdelsförvaltning gjort en beställning från SISAB att inventera ett antal förskolor. SISAB har anlitat en arkitekt som ser över vilka lokaler som kan byggas ut på befintliga tomter samt vilka som är aktuella att byta ut på grund av lokalernas skick. Stadsdelsförvaltningen kommer under planperioden utgå från SISABs inventering vid planeringen av eventuella om- eller tillbyggnader av förskolorna.

Skärholmens stadsdelsförvaltning bedömer även att lokalbehovet ökar utifrån Skolverkets nya riktmärke för barngruppernas storlek.

Äldreomsorgen

En konsekvens av valfrihetssystemet gör det svårt att förutse den äldres val av vård- och omsorgsboende. Idag upplevs en relativt god överensstämmelse mellan tillgång och efterfrågan. Mot bakgrund av Fokus Skärholmen och den kommande befolkningsökning som det medför behöver förvaltningen inventera det långsiktiga behovet av vård- och omsorgsboende. Under planperioden behöver därför frågan om att bygga ett nytt vård- och omsorgsboende att utredas.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Stadsdelsförvaltningens bedömning är att efterfrågan på servicebostäder jämfört med gruppboendestäder ökar.

Individ och familjeomsorg

Den nuvarande utvecklingen med hög inflytt till stadsdelsnämndsområdet och konjunkturen i samhället kommer med stor sannolikhet att påverka och öka behovet av bostäder till personer med behov av stöd ifrån socialtjänsten.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

Förskoleverksamhet

Förvaltningen har för närvarande 26 förskolor med 87 avdelningar samt en dagbarnvårdare. Stadsdelsförvaltningen har hittills uppfyllt barnomsorgsgarantin.

Äldreomsorg

Sätra vård- och omsorgsboende har totalt 121 platser med heldygnsoomsorg för personer med demenssjukdom, profilboende för personer med frontallobsdemens, profilboende för personer med Huntington och en enhet för personer med kognitiv svikt.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Per mars 2015 finns det elva grupp/servicebostäder enligt LSS, med i genomsnitt sex lägenheter per bostad. Från och med juni 2016 öppnar en ny servicebostad med totalt 11 lägenheter. Det bor 83 brukare i stadsdelsförvaltningens LSS bostäder efter det senaste tillskottet.

Daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning har kapacitet att ta emot ytterligare 20 brukare jämfört med hur många som deltar idag.

Socialpsykiatri

Stadsdelsförvaltningen har två särskilda boenden, med 10 respektive 14 lägenheter samt ett stödboende med 10 lägenheter.

Individ och familjeomsorg

Stadsdelsförvaltningen har i nuläget 17 försökslägenheter och 44 träningslägenheter. Boende på Sättagårdsvägen 8 har 16 rum/lägenheter. Några av rummen kan göras om till dubbelrum.

Sedan 2016 hyr stadsdelen även 19 st lägenheter av SHIS (Stiftelsen hotellhem i Stockholm) vilka används som korttidsboende/genomgångsboende

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskoleverksamhet

Med anledning av de planer för nybyggnation som finns i området inleder stadsdelsförvaltningen en strategisk planering för behovet av förskolelokaler under planperioden.

Verksamhet för barn, kultur och fritid

Stadsdelsförvaltningen har påbörjat en dialog med Idrottsförvaltningen i syfte att utreda möjligheten att hyra in en ny lokal till fritidsverksamhet i nya Vårbergs idrottsplats. I planeringsstadiet tänker sig stadsdelsförvaltningen att lokalen planeras utifrån en samlingsyta med angränsande kafédél som kompletteras med mindre rum avsedda för läsläsning, kontors- och förrådsutrymmen samt lokal för spontanidrott.

Äldreomsorg

Under planperioden ska förvaltningen undersöka om det finns behov av ytterligare ett äldreboende i stadsdelen, inte minst mot bakgrund av alla de kommande nybyggnationerna som ryms inom Fokus Skärholmen.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Totalt 11 servicelägenheter står klara för inflyttning från och med juni 2016. Ytterligare 12 servicelägenheter har varit aktuella i ett projekt på Vita Liljans väg i Bredäng, planerna har dock avstannat och i nuläget ser förvaltningen små möjligheter att ingå i projektet. Det finns behov av att ersätta en gruppboende om 12 lägenheter inom LSS då befintliga lokaler inte är att betrakta som fullvärdiga. I och med Fokus Skärholmen har förvaltningen getts möjlighet i flera kommande planprojekt. Dialoger har påbörjats gällande gruppboende i Vårberg och i Sättra. Emellertid är det svårt att få tag på tomter för att bygga fristående gruppboenden för den målgrupp som har stora omvårdnadsbehov.

Socialpsykiatri

Ett stödboende med 10 platser inryms i lokaler i Vårberg som Micasa på sikt kommer att avveckla. Dessa lägenheter måste således inrymmas i de planerade tillskotten av boende som planeras i stadsdelen.

Individ och familjeomsorg

Socialtjänsten kommer även i fortsättningen att samarbeta med viktiga aktörer, såsom SHIS och staden centralt för att få tillgång till fler hyresbostäder för socialtjänstens målgrupper.

5.5 Kostnadsutveckling

Förskoleverksamhet

År	2016	2017	2018	2019
Hyra* (tkr)	27 076	27 617	28 170	28 733

Förskolans lokalkostnader är beräknade utifrån lokalsituationen per den 1 mars 2016. Hyran beräknas med en årlig indexuppräkningsom 2 %. Inga lokalförändringar planeras inom planperioden.

Fritidsverksamhet

År	2016	2017	2018	2019
Hyra (tkr)	2 861	2 918	2 976	3 036

Inga förändringar är planerade inom planperioden. Hyran beräknas med en årlig indexuppräkningsom 2 %.

Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

År	2016	2017	2018	2019
Hysesintäkter (tkr)	- 6 499	- 6 629	- 6 762	- 6 897
Hyeskostnader (tkr)	16 126	17 030	17 370	17 718
Netto	9 627	10 401	10 609	10 821

Individ- och familjeomsorgens lokalkostnader ökar under planperioden. Från kvartal 4 2016 hyr stadsdelsförvaltningen en ny lokal i Bredäng centrum för att tillgodose den ökade lokalbehovet inom socialtjänsten och en socialpsykiatrisk boende har flyttat till nya, modernare men mer kostsamma lokaler.

Äldreomsorg

År	2016	2017	2018	2019
Hysesintäkter (tkr)	- 8 190	- 8 354	- 8 521	- 8 691
Hyeskostnader (tkr)	17 837	18 194	18 558	18 929
Netto	9 647	9 840	10 037	10 237

Hyran beräknas med en årlig indexuppräkningsom 2 %. Inga lokalförändringar planeras inom planperioden.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

År	2016	2017	2018	2019
Hysesintäkter (tkr)	-7255	-7400	-7548	-7699
Hyeskostnader (tkr)	11200	11424	11652	11886
Netto	3945	4024	4104	4186

Hyran beräknas med en årlig indexuppräkningsom 2 %. Hyreskostnader för Sättra torgs gruppbostad, som öppnas hösten 2017 är inte inkluderad i siffrorna ovan.

Administrativa lokaler

År	2016	2017	2018	2019
Hysesintäkter (tkr)	-	-	-	-
Hyeskostnader (tkr)	1 620	1 652	1 685	1 719
Netto	1 620	1 652	1 685	1 719

Hyran beräknas med en årlig indexuppräkningsom 2 %. Inga lokalförändringar planeras inom planperioden.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Effektivisering av administrativa lokaler

Stadsdelsförvaltningen har i den mån det är möjligt effektiviserat nyttjandet av de administrativa lokalerna. Stadsdelsförvaltningen definierar administrativa lokaler som kontorsytor.

Merparten av stadsdelsförvaltningens kontorsytor tillhandahålls i fastigheten på Bodholmsplan 2. Ett effektivt nyttjande av administrativa lokaler har varit nödvändigt då antalet medarbetare inom främst socialtjänsten ökar. Ökade behov av socialsekreterare och handläggare har främst uppkommit till följd av det ökade antalet ensamkommande flyktingbarn.

Förvaltningen har nu kommit till det skede att den förstärkta socialtjänsten gör att de administrativa lokalerna inte längre räcker till. Kontorslokaler har även sagts upp av hyresvärden vilket gör behovet av nya administrativa lokaler akut. Stadsdelsnämnden har därför fattat beslut om att hyra en ny administrativ lokal om 700 kvm i Bredängs centrum. Inflytt sker i september 2016.

5.7 Övrigt

Skärholmens stadsdelsförvaltning har anlitat Serviceförvaltningens Lokalplanerare att bistå förvaltningen med att bygga upp en kunskap i hur vi kan arbeta i kommande projekt rörande nybyggnation av förskolor och LSS boenden.